

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ ПРИ СТВОРЕННІ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ

Романюк О. В., студ. гр. УС-41

Національний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
romaniuk_oksana@mail.ru

Для будь-якого підприємства, що має дебіторську заборгованість існує ризик її непогашення. За даними Державної служби статистики України чітко прослідковується тенденція до збільшення обсягів дебіторської заборгованості підприємств України: у 2008р. вона становила 1023 млрд грн., 2009р. – 1217, 2010р. – 1374, 2011р. – 1499, 2012р. – 1701, 2013р. – 1778, 2014р. – 1962, 2015р. – 2517 млрд грн. відповідно. Саме тому, облік дебіторської заборгованості базується на принципі обачності, який вимагає відображення реальної суми поточної заборгованості, розрахунок якої неможливий без створення резерву сумнівних боргів (РСБ), що дає можливість підприємству показати, що певна сума не може бути стягнута з дебіторів та покрити у майбутньому безнадійну дебіторську заборгованість.

Згідно з п.8 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» величина РСБ може визначатися за та ким методами: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості (аналіз платоспроможності окремих дебіторів) та за коефіцієнтом сумнівності (на підставі визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході або класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення)[2].

Аналіз аналітичної інформації довів, що якщо перший метод характерний для підприємств з незначною кількістю дебіторів, що відносно полегшує його використання, то другий є досить трудомістким, адже потребує обробки великих масивів інформації, для проведення розрахунків коефіцієнтів і безпосередньо обсягу РСБ.

Потреба в трансформації даних у зв'язки, закони та закономірності при збереженні їх статистичної значимості і спричинила виникнення методу інтелектуального аналізу даних (ІАД).

ІАД – це аналітичний метод обробки вихідних даних і виявлення неочевидних закономірностей та тенденцій, що дають змогу розширювати можливості аналітика, генеруючи нові гіпотези, апріорно непрогнозовані дослідниками, що допоможуть приймати важливі підприємницькі рішення. Основна ідея ІАД має глибокий філософський зміст: дані, окрім явної інформації, містять певні знання (актуальну інформацію в неявному вигляді). Саме тому, головною метою ІАД ілюстрація моделей і відношень, прихованих у базі даних, яких не можна знайти звичайними методами [3;61с.].

У цілому, цей метод включає три основні етапи:

- 1) виявлення причинно-наслідкових закономірностей процесів та явищ;
- 2) застосування отриманих значень для прогнозування потенційних даних;
- 3) аналіз нетипових показників.

Адаптувавши дану методологію до визначенні суми РСБ, очевидно, що найбільш змістовними прикладами ІАД виступають прогнозування, асоціація та порядковість.

Прогнозування полягає у знаходженні потенційних показників у майбутньому на основі аналізу даних з минулих періодів. Воно є актуальним у ситуаціях, коли потрібно проаналізувати попередні періоди та визначити відповідні показники безнадійної заборгованості. Коефіцієнт сумнівності, у таких випадках, розраховується як відношення безнадійної заборгованості до чистого доходу у минулих періодах, а потім множиться на чистий дохід аналізованого.

Асоціація дозволяє виокремити стійкі групи об'єктів, між якими є певні зв'язки, що можна використовувати при розподілі поточної дебіторської заборгованості в групи за термінами її непогашення.

Послідовність — це метод виявлення появи асоціацій у часі. Його можна використовувати для формування типової поведінки окремих груп дебіторів, щодо вчасної сплати зобов'язань, що підвищить рівень готовності підприємства до їх непогашення та своєчасного створення РСБ.

Отже, використання ІАД, а саме оперування значними масивами даних, значно полегшує та спрощує обрахунок резерву сумнівних боргів, а також дозволяє здійснювати прогнозування поведінки дебіторів завдяки попередньому вивченню існуючих закономірностей, процесів та явищ і їх подальшому трансформуванню у нові знання.

Література

1. Офіційний сайт Державної служби статистики : [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: України www.ukrstat.gov.ua/
2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку:[Електрон. ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
3. Шарапов О.Д. Економічна кібернетика: навч. посібник / О. Д. Шарапов, В.Д. Дербенцев, Д.Є. Семьонов. — К.: КНЕУ, 2004. — 231 с.